

Obesitas-oplossingen van lezers

Wat zijn jouw oplossingen voor obesitas?, vroegen we vorige week. Op de site hetivancolumbus.net postten Rimko en Linda een reeks suggesties:

Beïnvloeden gedrag
 ■ Waarschuwingsetiket: op ongezonde producten bestaat de helft van de verpakking uit een etiket met teksten als 'Vet is dodelijk' en afstotelijke foto's. Beetje in lijn met de foto's op pakjes sigaretten. Ongezonder begint dan met producten met suiker en zijn later uit te breiden met slechte vetten en dergelijke.

■ Voedingscoach app – alles wat je eet invoeren in een app (die op een makkelijke manier werkt) en die geeft dan advies wat je vervolgens nodig hebt en wat niet en geeft je proactief een signaal als de limiet nadert. Dit zou je kunnen uitbreiden met een sensor in de slokdarm die de langskomende voedingsstoffen registreert en doorgeeft aan de app, die dan een voedingsadvies geeft. En, weer een stap verder, dit zou je kunnen uitbreiden met een mechanisme dat de slokdarm smooit. Dus als je genoeg gegeten hebt voor een gezond leven wordt je slokdarm steeds meer dichtgeknepen (dit laatste zou ook onder dwang ingezet kunnen worden als de zorgkosten van die persoon erg hoog zijn door overgewicht).

Financiële stimulans
 ■ Nieuw btw-tarief van 40 procent voor ongezonde producten en 6 procent voor gezonde producten. De maatregel raakt met name snacks, koek, snoep en dergelijke. Het zou de industrie kunnen stimuleren gezonde snackvarianten te ontwikkelen.

■ Eigen risico in de zorg voor mensen met een te hoog BMI in stappen naar 5.000 euro per jaar.

■ Eten kan alleen betaald worden met een bankpas waarop calorieën of voedingswaardepunten in plaats van geld staan. Groente en fruit kosten weinig, snacks en koekjes kosten veel punten. Wil je dus genoeg eten, dan moet je evenwichtig inkopen doen.

Regulering
 ■ Suiker op de lijst van drugs & tabak. Fabrikanten moeten dan gezonde alternatieven vinden om hun voedingsmiddelen mee te maken.

Fysiek
 ■ Afbouwen van kledingmaten: ieder jaar gaat de grootste kledingmaat (breedte) er uit, zodat consumenten op tijd kunnen beginnen met lijnen en er genoeg tijd is om in de nieuwe kleding te blijven passen.

■ Aanbod om overtollig vet uit het lichaam van obese mensen te verwijderen. Als dit na vijf jaar terug is, moet men zelf de verwijderingsbijdrage van de eerste afzuigactie betalen. Het verwijderde vet kan door verbranding in energie worden omgezet, of ter afschrikking in een glazen pot in de keuken van de eigenaar een plek krijgen.

Met wetten, geld en militair geweld kun je problemen niet meer oplossen. Hoe dan? Denk dwars. Drie oplossingen van ontwerper Daan Roosegaarde.

We hebben geen werkplekken nodig, maar durfplekken

MATTIJS WINTER

Ontwerper, hightechkunstenaar, innovator en ondernemer Daan Roosegaarde (1979) opereert op het snijvlak van technologie en interactie. Zijn werk varieert van high-techmode en interactieve lichtlandschappen tot snelwegen die met de automobilist meedenken.

De concepten van Roosegaarde zijn méér dan ideeën. Haalbaarheid van de uitvoering vindt hij zeker zo belangrijk. Een idee moet consequenties hebben voor de echte wereld. Op zijn fantasieën laat hij altijd een *reality-check* los. Een hippie met een businessplan, zo ziet hij zichzelf. We legden Roosegaarde enkele maatschappelijke kwesties voor.

1 Elektronische tatoeage tegen obesitas

Wetenschappers zijn er steeds meer van overtuigd: obesitas is niet zozeer een biomedisch of maatschappelijk probleem, het is een gedragsprobleem. Mensen met overgewicht zijn impulsiever en meer dan gemiddeld gevoelig voor onmiddellijke beloning. Ze letten minder op de negatieve gevolgen op lange termijn. Ze hebben geen aanleg om dik te worden, ze kunnen zichzelf moeilijk in de hand houden, vooral op de momenten dat de verleiding het grootst is.

Roosegaarde is op dit moment bezig met elektronische tatoeage: een soort sticker van siliconen die je op de huid plakt en je biomedische gegevens, zoals hartslag, bloeddruk, vitaminede tekort afleest, zonder de huid binnen te dringen. De sticker staat in draadloze verbinding met een interface, zoals je smartphone of Google Glass.

„Dit is geen sciencefiction”, zegt Roosegaarde. „Het bestaat al. We hebben werkende exemplaren. Ze zijn het summum van een *wearable*, draagbare elektronica. Denk je eens in. Het verwijderde vet kan door verbranding in energie worden omgezet, of ter afschrikking in een glazen pot in de keuken van de eigenaar een plek krijgen.

„Je loopt de supermarkt binnen en alleen bij producten waaraan je lichaam behoefte heeft, gaat een lampje branden. Gebrek aan vitamines? Kijk, hier liggen de sinaasappels. Heb je al genoeg vet gegeten? Dan worden alle vet houdende producten je afgeraden. Persoonlijker kan een advies niet zijn. Ook zou je een waarschuwingssignaal kunnen krijgen als je langs een openstaande koektrommel loopt. De feedback van de elektronische tatoeage stelt je in staat gezondere keuzes maken.”

2 Lichtgevende bomen vervangen lantaarnpalen

Door de economische stagnatie lopen belastinginkomsten terug. Om de begraften rond te krijgen, schrappen de overheden het geld van alle kanten bijeen.

Een voor de hand liggende bezuiniging is: minder straatverlichting. Op veel plekken kun je best zonder, luidt de redenering. Er zijn gemeenten waar sommige wijken zich 's nachts in compleet duister hullen. Zelfs op snelwegen is op sommige trajecten de verlichting uitgezet. Alleen, één nadeel: handmatig de verlichting bedienen blijkt duurder te zijn dan de verwachte besparing.

ER BESTAAT ECO-VERF DIE LICHT GEEFT WAARMEE JE BOMEN KUNT INSMEREN

Was Roosegaarde niet van de slimme verlichting? Met het project *Smart Highway* ging hij de samenwerking aan met wegenbouwer Heijmans, met verf die in het donker licht geeft en een wegdek dat de automobilist van informatie voorziet.

Nu gaat hij nog een stap verder. Als het aan Roosegaarde ligt, zijn lantaarnpalen binnenkort verleden tijd en komt er straatverlichting van lichtgevende bomen. Nee, geen bomen met lampjes erin, de bomen zelf geven licht.

„We zijn in een vergevorderd stadium. Inmiddels hebben we drie verschillende opties. Je kunt het doen met lichtgevende schimmels waarmee je een object bedekt. Denk aan huizen of bomen. Met genetische modificatie kun je bomen ontwikkelen die echt zelf licht maken. Alleen mag dat niet in Europa, wel in de VS. Maar het kan ook met een biologische verf waarmee je een boom kunt coaten, zonder dat de boom er last van heeft. Dat mag weer wel in Europa. Met deze technologie willen we in 2018 het eerste energie-neutrale lichtnetwerk van de wereld maken, te beginnen op de Afsluitdijk.”

Lichtgevende bomen besparen energiekosten, het is duurzaam en volkomen biologisch. Er is misschien één nadeel: je kunt ze niet uitzetten.

3 Focus Island

Een jaar of tien geleden begon premier Balkenende vol bravoure met een Innovatieplatform, een goed bedoelde poging het Nederlandse bedrijfsleven innovatiever te maken. Nederland scoorde hoog in wetenschappelijk onderzoek, maar laag bij innoverend ondernemerschap.

„Innovatie is niet alleen een kwestie van techniek, het zit in een ongewone combinatie van mensen en hun ideeën. Een kunstenaar die nauw samenwerkt met een CEO van een bouwconcern. Dat is de ware innovatie.”

Anders dan bij de bestaande 'broedplaatsen' in het bedrijfsleven zal er bij durfplekken ook naar de kwaliteit van de ondernemingen worden gekeken. „In plaats van het selectieproces over te laten aan een commissie van ambtenaren vindt er een inhoudelijke ballotage plaats, door ondernemers die snappen welke innovatie nodig is. Zij zijn veel beter in staat de kwaliteit van plannen te beoordelen.”

Een andere manier van vernieuwen is: de luwte opzoeken, je volledig terugtrekken. „Ik heb gemerkt dat *disconnected* zijn – geen afleiding van telefoon, internet en andere beslommeringen – enorm helpt jezelf te focussen op één onderwerp.”

Roosegaarde droomt van *Focus Island*, een eiland waarop je met een groep mensen een paar maanden verblijft zonder afleiding, om je volledig te richten op de toekomst van een gebied of sector. Zo'n groep mensen stel je zorgvuldig samen. Wetenschappers, kunstenaars, ondernemers. Mensen die vanuit hun specifieke invalshoek een verrassende bijdrage kunnen leveren. „Innovatie is niet alleen een kwestie van techniek, het zit in een ongewone combinatie van mensen en hun ideeën. Een kunstenaar die nauw samenwerkt met een CEO van een bouwconcern. Dat is de ware innovatie.”

Zoek oplossingen, denk anders

Ons denken verschuift langzaam: **van rationeel, analytisch naar 'conceptueel'**: door andere delen van onze hersenen te activeren, kunnen we creatievere oplossingen aandragen voor de ingewikkelde problemen. Conceptdenken betekent: niet via de gebaande paden denken.

Monique Juffermans van conceptbureau Dutchlabel heeft een aantal Nederlandse conceptdenkers verzameld rondom **het forum 'Het ei van Columbus'**. Samen met de deelnemers, onder wie de lezer van *nrc.next*, gaat ze wereldproblemen te lijf. Werk in uitvoering: zoek mee naar de eieren van Columbus en **leer denken op andere manieren**.

Doe mee, denk mee

Grote problemen, andere oplossingen – doe mee via de site hetivancolumbus.net.

Het thema van volgende week: **hoe betuigen we de stijgende kosten van de gezondheidszorg?**

Staat jouw oplossing volgende week naast die van conceptdenker **Joep van Lieshout**?

ILLUSTRATIES ROEL VENDERBOSCH

Carolien Roelants In Saoedi-Arabië gaan alle activisten de cel in

De zogenaamde Arabische Lente heeft het Saoedische koningshuis de stuipen op het lijf gejaagd, ook al is het bijna nergens lente geworden. Maar je weet maar nooit wat er kan gebeuren, en vandaar de keiharde campagne tegen de concurrerende Moslimbroederschap. De Saoediërs proberen de Broederschap in de hele Arabische wereld als terroristische organisatie bestempeld en vervolgd te krijgen. En zelfs de Britse premier Cameron kreeg onlangs post uit Riad met een dergelijk verzoek. Of verzoek, verzoek: aanmaning. Hoe zit het met de Saoedische orders voor de Britse wapenindustrie? Ik vraag het maar.

Je zou de actie tegen de Broederschap als een macro-campagne voor overleven kunnen beschouwen. Vandaag het micromanagement van de vermeende dreiging. Het koningshuis zou natuurlijk kunnen hervormen, maar de aanval wordt gezien als de betere verdediging. Sinds 2011 wordt de ene na de andere Saoedische mensenrechtenactivist tot lange gevangenisstraffen veroordeeld. Zo iemand zou immers ontevreden jongeren mee de straat op kunnen nemen, en ojee, wat dan?

Even de algemene situatie: Saoedi-Arabië is een absolute monarchie, politieke partijen zijn verboden. Liberaal is een ander woord voor staatsvijand; oproepen tot een constitutionele monarchie voeren *linea recta* naar de gevangenis. Woorden als repressie krijgen meer betekenis als je een betrokkene kent. Ik ontmoette vorig jaar mei in Jeddah de jonge advocaat

Walid Sami Abu al-Khair, samen met zijn vrouw en mede-activist Samar Badawi, die bekendheid kreeg door haar vader aan te klagen die haar mishandelde. Samar won, met zijn steun.

Walid komt als advocaat op voor andere activisten en richtte een paar jaar geleden een mensenrechtenorganisatie op. Hij vroeg conform de regels een vergunning aan, die hij niet kreeg. Dat is het punt, zei hij destijds: je wilt het volgens de regels spelen, maar de autoriteiten staan je dat niet toe, en vervolgens pakken ze je omdat je de regels schendt.

Hij mocht toen al niet reizen, was geschorst als advocaat en moest zich om de haverklap bij de rechtbank melden voor verhoor. Maar hij liet zich niet intimideren; hij wilde hoe dan ook aandacht blijven zoeken voor de belabberde staat van de rechten van de mens. In oktober werd hij tot drie maanden cel veroordeeld. Tegelijk werd een tweede rechtszaak tegen hem gestart, wegens „verbreking van zijn trouw aan de heerser” en „opruiming van de publieke opinie”, wat in Saoedi-Arabië sinds kort als terrorisme geldt.

Ik schrijf dit omdat hij vorige week tijdens een zitting van dat proces onverwachts in de gevangenis verdween. Maar zodra hij er weer uitkomt, gaat hij door.

Voor het geval u het wilt weten: onze rijksoverheid bericht dat de betrekkingen tussen Nederland en Saoedi-Arabië goed zijn. „Het land is kansrijk voor het Nederlandse bedrijfsleven”. Heel belangrijk in tijd van economische nood. Wat geeft het, die mensenrechten.

Carolien Roelants is Midden-Oostenexpert en scheidt op deze plek de feiten van de hypes.

ik@nrc.nl //
 Van: **Bas Overmars**
 Onderwerp: **Excuus**

Na een doorwaakte nacht in een Duits hotel doe ik mijn beklag bij de receptie. Men belooft schriftelijk op mijn klacht terug te komen. Enkele weken later ontvang ik een brief waarin omstandig uit de doeken wordt gedaan dat men verbaasd is, omdat het de eerste keer is dat een dergelijke klacht is ontvangen en er overigens geen onregelmatigheden zijn geconstateerd. Ik vind ook een kladvan de directeur in de envelop: 'Frau Weber, schicken Sie bitte den gebräuchlichen Brief.'